

YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA,

Rääkkylä

2019 – 2025

Sisällysluettelo

Sisällys

Johdanto.....	3
Toiminta-alue.....	3
Valvontaohjelman laatiminen	4
Kunnan valvottavat laitokset	5
Valvontatoimenpiteet	6
Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa	7
Muu valvonta	7
Valvontaan käytettävissä olevat resurssit.....	7
Valvonnan maksullisuus.....	8
Toimivallan siirrot.....	8
Viranomaisten välinen yhteistyö.....	8
Käytössä olevat tietojärjestelmät.....	8

Johdanto

Ympäristövalvonnalla varmistetaan ympäristölainsäädännön ja viranomaismääräysten noudattaminen sekä haitallisten ympäristömuutosten ehkäiseminen tai poistaminen. Valvonnalla seurataan toiminnan lainmukaisuutta, toiminnasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia sekä ympäristön olosuhteissa tapahtuvia muutoksia. Ympäristövalvonnan tulee olla itsenäistä, riippumatonta ja puolueetonta.

Ympäristövalvontaan sisältyy sekä ennakkovalvontaa että jälkivalvontaa. Ennakkovalvontaan kuuluvat erilaiset hallintotoimet ennen luvan tai ilmoituksenvaraisen toiminnan aloittamista, kuten esimerkiksi lupien ja ilmoitusten käsittelyprosessit sekä muutoksenhaku joihinkin päätöksiin. Jälkivalvonta puolestaan on laillisuusvalvontaa, joka käsittää valvontaviranomaisen toimet ympäristölainsäädännön noudattamisen, tarvittavien lupien sekä lupamääräysten valvomiseksi toiminnan aikana ja toiminnan lopettamisen jälkeen.

Rääkkylän kunnassa ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisena kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimii elinvoimalautakunnan lupajaosto. Ympäristötoimi vastaa ympäristö- ja maa-aineslupien sekä vesiliikenne- ja maastoliikennelupien valmistelusta ja valvonnasta. Lisäksi se käsittelee ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset, lannan aumaailmoitukset ja toiminnan rekisteröinnit. Se myös huolehtii omalta osaltaan ympäristön tilan seurannasta, ympäristötutkimuksista sekä ympäristönsuojelun ja jätehuollon valvonnasta ja neuvonnasta.

Ympäristönsuojelulaissa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle on asetettu velvoite valvontasuunnitelman ja ohjelman laatimiseksi. Ympäristönsuojelulain 167 §:n mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säädösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskin arviointiin.

Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti. Valvontasuunnitelmassa määritetään vuosittaisen valvontaohjelman laadinnan valvonnan periaatteet. Valvontasuunnitelma on tarkastettava säännöllisesti. Valvontasuunnitelma tullaan tarkastamaan viiden vuoden välein.

Ympäristönsuojeluun liittyvän valvonnan tavoitteena on ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja jo tapahtuneesta pilaantumisesta aiheutuneiden haittojen korjaaminen. Lisäksi valvonnan tavoitteena on jätteistä ja jätehuollosta aiheutuneiden haittojen ehkäiseminen ja jätteiden hyötykäytön edistäminen.

Toiminta-alue

Rääkkylän kunta sijaitsee Pohjois-Karjalan maakunnassa ja asukasluku vuonna 2020 oli 2100 asukasta. Väestötiheys on 5,19 asukasta / km². Rääkkylä on maaseutukunta, jonka taajama-aste on 26,6 %. Kunnan pinta-ala on 699,68 km², josta 272,07 km² on vesistöjä. Rääkkylässä on kaikkiaan 26 järveä. Suurimmat järvet ovat Orivesi (Saimaa) sekä Suuri- ja Pieni-Onkamo. Rääkkylän naapurikunnat ovat Joensuu, Kitee, Liperi, Savonlinna ja Tohmajärvi. Rääkkylän eteläpuolelta kulkee seututie 482. Rääkkylän kunnan alueella on 10 luokan I tai II pohjavesialuetta. Taulukossa 1 on esitetty Rääkkylän pohjavesialueet.

Taulukko 1. Rääkkylän pohjavesialueet.

Pohjavesialue	Tunnus	Luokka
Leppälampi	0770702	1
Jaamankangas	0770703	1
Vuoniemi-Sintsi	0770712	1
Aronkangas	0770707	1E
Vaaranmäki	0770705	2

Rapaharju	0770706	2
Turpeelanniemi	0770709	2
Pihlajaniemi	0770710	2
Rääkkylän kirkonkylä	0770701	2E
Kieskangas	0770708	2E

Pinnanmuodoiltaan Rääkkylän kunta on melko tasaista, jossa alavien rantamaiden ja peltojen lisäksi on jyrkkyydeltään vaihtelevia harjualueita. Pohjois-Karjalan järvisyys on yleiseltä pinnanmuodostukseltaan hyvinkin tasaista: Karjalaisen vuorijonoimutuksen jälkeen vuoristot ovat ajan myötä tasoittuneet. Tasangot ovat järviä ympäröiviä alavia alueita, joissa korkeuserot eivät nouse suuriksi.

Rääkkylän kunnan maisemalle tyypillistä on vesistöjen luoma rikkonainen luonto, johon kuuluu polveilevien järviältaiden, vesireittien, kumpuilevien metsämaiden ja harjujaksojen vaihtelu.

Rääkkylän kunnan alueella on kaksi Natura2000 verkostoon kuuluvaa aluetta, Oriveden-Pyhäselän saaristot FI0700018 ja Akankangas FI0700040. Lisäksi kunnan alueella on 45 yksityistä luonnonsuojelualuetta.

Alueella merkittäviä vesistökuormitusta aiheuttavia toimintoja ovat maatalous, metsätalous, turvetuotanto ja asutuksen jätevesien käsittely.

Valvontaohjelman laatiminen

Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen valvontasuunnitelma, jossa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti. Rääkkylän kunnassa valvontasuunnitelma tarkistetaan viiden vuoden välein ja se on julkinen asiakirja.

Ympäristönsuojeluviranomaisen on myös laadittava luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkistuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta valvontaohjelma, jossa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma päivitetään vuosittain ja se on ei julkinen asiakirja.

Valvontaohjelma muodostuu laitosluettelosta ja valvontaohjelmasta, joka perustuu riskinarviointiin ja suunnitelmaan kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista. Valvontaohjelma tulee sisältämään myös kuvauksen edellisen vuoden tavoitteiden toteutumisesta.

Määräaikaistarkastusten tiheys on määritettävä ympäristöriskien järjestelmällisen arvioinnin perusteella. Riskinarvioinnin perusteena tulee pitää toiminnan mahdolliset ja tosiasialliset vaikutukset ihmisen terveyteen ja ympäristöön ottaen huomioon päästötasot ja -tyypit, onnettomuusriski sekä paikallisen ympäristön herkkyys sekä ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten, etenkin lupamääräysten, noudattaminen toiminnassa.

Valvontaluokka ilmaisee sen, kuinka usein laitoksia on valvottava. Riskin arvioinnissa otetaan huomioon seuraavat seikat:

- Pohjavesialueet
- Vesistöt
- Häiriintyvät kohteet
- Toiminnan luonne ja laajuus
- Ympäristönsuojelutekniikan taso

- Tarkastuskäynnin tulos
- Tarkkailun tulokset
- Lain ja lupamääräysten noudattaminen
- Häiriö- ja poikkeustilanteet
- Ympäristöjärjestelmät ja tietoisuus

Valvontaluokan määrittäminen tehdään YLVA-ohjelmalla.

Taulukko 2. Valvontaluokat

Valvontaluokka	Tarkastustiheys
luokka 1	määräaikatarkastus vähintään kerran vuodessa
luokka 2	määräaikaistarkastus vähintään kerran kahdessa vuodessa
luokka 3	määräaikaistarkastus vähintään kerran kolmessa vuodessa
luokka 4	määräaikaistarkastus otantaperusteisesti kerran lupakaudessa, kuitenkin vähintään kerran 5 - 10 vuodessa.

Valvontaohjelman tekeminen on lakisääteinen velvoite, joten lupajaoston ei tarvitse tehdä siitä erillistä hyväksymispäätöstä. Valvontaohjelmasta laaditaan vuosittain yhteenveto.

Kunnan valvottavat laitokset

Ympäristönsuojelulain mukainen valvonta

Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella.

Tyypillisiä ympäristöluvan omaavia toimintoja Rääkkylän kunnassa ovat eläinsuojat. Näiden lisäksi yksittäisiä ympäristölupia on myönnetty eri toimintoihin, jotka on lueteltu taulukossa 3.

Eläinsuojien kohdalla suurimmat ympäristöriskit aiheutuvat lantavarastojen rikkoontumisista ja myös laiterikoista johtuvista öljyvahingoista. Muita kunnan alueella mahdollisesti tapahtuvia ympäristöriskejä ovat pitkistä sähkökatkoista aiheutuvat haitat mm. jätevesien johtamiseen.

ELY-keskuksen valvomia laitoksia Rääkkylän kunnan alueella on kaksi kappaletta, yksi eläinsuoja ja kunnan jätevedenpuhdistamo

Jätelain mukainen valvonta

Jätelain 124 §:n mukaan toimivaltaisen valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkistettava sellaiset laitokset ja yritykset joiden toiminnassa:

- 1) harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä
- 2) syntyy vaarallista jätettä
- 3) harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä
- 4) toimitaan jätteen välittäjänä
- 5) toteutetaan jätteen ammattimaisia siirtoja

Rääkkylän kunnassa ei ole laitoksia, joissa harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä. Kunnassa on yrityksiä, jotka eivät omaa ympäristölupaa, mutta joissa syntyy vaarallisia jätteitä, näitä ovat mm. autokorjaamot. Kaksi toimijaa on merkitty jätehuoltorekisteriin jätteen ammattimaisen kuljettamisen ja keräyksen vuoksi.

Valvottavat laitokset

Kunnan myöntämiä ympäristölupia on voimassa 9 kappaletta, ELY-keskuksen (ent. ympäristökeskus) myöntämiä 3 kpl ja Itä-Suomen aluehallintoviraston 6 kpl. Ympäristönsuojelulain voimaantulon (YVPL) perusteella on 2000-luvun alussa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröity 11 vielä toiminnassa olevaa laitosta ja eläinsuojaa. Taulukossa 3 on esitetty luvanvaraiset, rekisteröidyt ja jätelain perusteella valvottavat kohteet.

Taulukko 3. Ympäristövalvonnan kohteena olevat laitokset Rääkkylän kunnassa

Laitos	lkm	Valvonta-luokka	Valvonnan peruste
eläinsuoja	3	3	ympäristölupa
eläinsuoja	3	4	ympäristölupa
eläinsuoja	1	3	YSL:n 115a §:n mukainen ilmoituslupa
eläinsuoja	10	-	rekisteröity (YVPL)
vihannesten ja juuresten myynti	1	4	ympäristölupa
turkistarha	1	3	ympäristölupa
polttonesteiden jakeluasema	1	4	ympäristölupa
kaukolämpölaitos	1	4	ympäristölupa
pesula	1	-	rekisteröity (YVPL)
ampumarata	3	-	rekisteröity (YVPL)
Yhteensä	26		

Ympäristönsuojelulain perusteella valvottavia kohteita on 26 kappaletta.

Valvontatoimenpiteet

Valvontaan luetaan ne toimet, joilla luodaan valvonnan edellytykset aina valvonnan suunnittelusta sen toteutumisen arviointiin. Keskeisinä valvontakeinoina ovat vuosiraporttien käsittely, valvonnan kohteisiin tehtävät valvontakäynnit sekä niistä tehtävät valvontamuistiot sekä vuosittain laadittava valvontaohjelma. Näiden lisäksi tarkastuksia tehdään toiminnasta tehdyn ilmoituksen johdosta, toiminnan muuttuessa tai aiemmin havaittujen epäkohtien korjaamisen toteutukseksi.

Valvontaan kuuluu myös tarkoituksenmukaisiin hallinnollisiin tai rikosoikeudellisiin toimiin ryhtyminen tilanteessa, jossa toiminta ei täytä ympäristölainsäädännön vaatimuksia. Lisäksi valvontaan luetaan kuuluvaksi valvottavaa toimintaa koskevien yleisöilmoitusten käsittely sekä valvontatilanteista tiedottaminen yleisölle.

Pääsääntöisesti tarkastuksesta sovitaan toiminnanharjoittajan kanssa etukäteen ja toivotaan toiminnanharjoittajan osallistumista tarkastukseen. Tarkastuksella käydään läpi mm. valvottavan kohteen toiminta ja tilat sekä ympäristölupa ja sen määräykset, mahdolliset valitukset ja niihin reagoimiset. Tarkastusmuistio toimitetaan toiminnanharjoittajalle. Suunnitelmallisella tarkastuksella havaittujen puutteiden seurantatarkastukset kuuluvat valvontaohjelman mukaiseen valvontaan.

Jos tarkastuksella havaitaan epäkohta, eikä toiminnanharjoittaja korjaa sitä määräaikaan mentäessä, tulee asiaan käyttää ympäristönsuojelulain 175 §:n mukaisesti hallintopakkomenettelyä, jotta asia saadaan korjattua.

Ympäristönsuojelulain 188 §:n mukaan valvontaviranomaisen on tehtävä poliisille ilmoitus esitutkintaa varten, jos toiminnanharjoittaja esimerkiksi laiminlyö ympäristöluvan lupamääräysten mukaisen velvollisuuden. Ilmoitus voidaan jättää tekemättä vain, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleisen edun katsota vaativan syytteen nostamista.

Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Valvontaohjelma kattaa ennalta suunniteltavissa olevat valvontatoimenpiteet. Tämän lisäksi valvonnassa tulee varautua ennalta arvaamattomiin tilanteisiin, jotka edellyttävät tarkastusta tai asian muuta selvittämistä. Onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteiden käsittelystä ei ole tehty erillistä ohjeistusta, tilanteet hoidetaan YSL 169 §:ä noudattaen. Valvonta-asia voi tulla YSL 186 §:n mukaisesti vireille myös muiden kuin valvontaviranomaisen aloitteesta esimerkiksi haitankärsijän tai toiminnanharjoittajan toimesta.

Muu valvonta

Suunnitelman mukaisen valvonnan lisäksi tulee varautua myös muiden valvonta-asioiden hoitamiseen.

Ympäristönsuojelulain perusteella

Näitä ovat mm. lyhytaikaiset ilmoituksenvaraiset toiminnot, haitan kärsijän ilmoitukset sekä häiriö- ja onnettomuustilanteet, kuten:

- Ilmoitus melua ja tärinää aiheuttavasta toiminnasta YSL 118 §,
- Ilmoitus koeluonteisesta toiminnasta YSL 119 §,
- Ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta YSL 120 §,
- Määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi YSL 180 §,
- Haitan kärsijän ilmoituksesta vireille tulleet asiat

Jätelain perusteella

- Jätteen ammattimainen keräys -ilmoitusten merkitseminen jätehuoltorekisteriin JL 100 §
- Siirtoasiakirjakäytännön valvominen muun valvonnan yhteydessä JL 121 §
- Roskaantuneiden kohteiden siivouskehotukset JL 72 -76 §:t

Vesilain perusteella

- ojitusta koskevan erimielisyyden käsittely vesilain 5.5 §:n mukaisesti

Valvontaan käytettävissä olevat resurssit

Rääkkylän kunnassa ympäristönsuojeluun on varattu keskimäärin 0,2 htv. Tästä ympäristönsuojelun suunnitelmalliseen valvontaan voidaan käyttää noin 10 htp vuodessa. Valvonta sisältää tarkastuskäyntien lisäksi vuosiraporttien käsittelyn, muistioiden laadinnan sekä muut asiaan liittyvät toimet.

Valvontaohjelma kattaa ennalta suunniteltavissa olevat valvontatoimenpiteet. Tämän lisäksi valvonnassa tulee varautua ennalta arvaamattomiin tilanteisiin, jotka edellyttävät tarkastusta tai asian muuta selvittämistä. Nämä asiat ovat tulleet vireille joko valvontaviranomaisen tai muiden tahojen toimesta.

Valvonnan maksullisuus

Valvontaohjelman mukainen valvonta on maksullista. Valvontaohjelmaan sisältyvästä suunnitelmallisesta valvonnasta voidaan periä Rääkkylän kunnan ympäristöviranomaisen taksan mukainen maksu.

Perittävä maksu voi vastata enintään kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia.

Ympäristönsuojelulain 206 §:ssä on määrätty mikroyrityksiltä perittävistä maksuista siten, että maksujen on oltava kohtuulliset ottaen huomioon toiminnan laajuus ja luonne. Maksujen on oltava kohtuulliset myös, jos toiminnanharjoittajan asemassa on sellainen luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa.

Mikroyrityksellä tarkoitetaan taloudellista toimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa.

Toimivallan siirrot

Tehokas valvontatoiminta edellyttää ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan osittaista siirtoa viranhaltijalle. Rääkkylän kunnassa ympäristönsuojeluviranomaisen toimivalta on määritelty kunnan hallintosäännössä ja ratkaisuvalltaa on siirretty osittain rakennustarkastajalle. Lisäksi apulaisrakennustarkastaja toimii kunnan ympäristönsuojelusihteerinä elinvoimalautakunnan lupajaoston päätöksellä 20.02.2020 § 3.

Viranomaisten välinen yhteistyö

Valvonnassa tehdään yhteistyötä terveydensuojeluviranomaisen sekä Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen kanssa mm. asiantuntija-avun saamiseksi.

Luvanvaraisten toimintojen valvonnassa toimivalta on ympäristönsuojeluviranomaisella. Lupien valmisteluvaiheessa pyydetään lausuntoja eri viranomaisilta, esimerkiksi Pohjois-Karjalan ELY-keskukselta ja terveydensuojeluviranomaiselta sekä tarpeen vaatiessa myös muilta viranomaisilta.

Mikäli kohteella on vaikutuksia useamman kunnan alueella, tehdään yhteistyötä näiden kuntien kanssa.

Käytössä olevat tietojärjestelmät

Rääkkylän kunnassa on käytössä paikkatieto-ohjelmana Kuntanet 7 -tietojärjestelmä. Kokous- ja viranhaltijapäätöspöytäkirjat laaditaan Dynasty 10 -ohjelmalla. Valvontamuistiot laaditaan tekstinkäsittelyohjelmalla (Word). Lisäksi käytössä on YLVA -tietokanta (ympäristölupien valvonta) ja NOTTO -tietokanta (maa-ainesluvut).